

містилося 10,4–12,0 % білка і 23,3–26,6 % клейковини першої і другої групи залежно від досліджуваних факторів.

На вміст білка і клейковини найбільший вплив справляли азотні добрива. Так, без добрив в насінні містилося 20,0–20,7 % клейковини, тоді як при підживленні пшениці азотними добривами в дозі N_{60} – 24,1–24,8 %. Зі збільшенням дози азотних добрив вміст білка і клейковини в насінні збільшувався. Слід також відмітити, що вища якість насіння формувалась при роздрібному застосуванні азотних добрив. Так, при одноразовому внесенні N_{90} в насінні клейковини містилося 23,3–23,6 %, а в два строки – до сівби і в підживлення рано весною – 26,6–27,1 %, або на 3,3–3,5 % більше, що обумовлено кращим азотним живленням, ніж за одноразового внесення азоту, коли частина азоту втрачалась в осінньо-зимовий період.

Насіння найвищої якості формувалося на варіанті, де вносили N_{30} P_{40} під основний обробіток ґрунту і N_{60} в підживлення рано весною та проведенні комплексного захисту рослин. На цьому варіанті в насінні містилося 26,6 % клейковини першої групи (ВДК 75 од.) і 11,4 % білка, що відповідає вимогам третього класу. Це вказує на те, що після стерньового попередника за допомогою добрив і захисту рослин можна формувати насіння пшениці високої якості.

УДК 339.133:633.12(477)

Сучкова В. М.¹, Моргун О.В.¹, Сучкова Ж. Е.²

¹Національна академія аграрних наук України, вул. М. Омеляновича-Павленка, 9, м. Київ, 01010, Україна

²Український інститут експертизи сортів рослин, вул. Генерала Родимцева, 15, м. Київ, 03041, Україна, e-mail: suchkovaj@meta.ua

СВІТОВИЙ ПОПИТ НА ГРЕЧКУ ЇСТІВНУ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЇЇ ВИРОЩУВАННЯ В УКРАЇНІ

Гречка їстівна – рослина роду *Fagopyrum* родини Гречкові (Polygonaceae), батьківщиною якої вважаються гірські райони Індії та Непалу. Як високоцінну культуру почали культивувати біля 4 тисяч років назад, а в ХХ столітті гречку називають «царицею круп» за високий вміст вітамінів і мінералів, повноцінних білків, необхідних для здоров'я людини. Гречка містить вісімнадцять незамінних амінокислот, кальцій, калій, залізо, мідь, фосфор, цинк, йод, бор, фтор, молібден, кобальт, а також вітаміни В1, В2, В9 (фолієва кислота), РР, вітамін Е, завдяки чому її можна назвати «українським суперфудом», цінною білковою, низьковуглеводною, дієтичною культурою.

У цьому разі можна говорити не лише про безперечну користь культури, але й про такі важливі якості, як: невибагливість до ґрунтів, вирощування з обмеженим застосуванням мінеральних добрив та пестицидів, тому що за рахунок своїх властивостей пригнічує ріст і розвиток бур'янів.

Аналіз стану виробництва цієї культури свідчить про відсутність її бази даних, як однієї з важливих продовольчих культур. Щорічні коливання площ,

Світові рослинні ресурси: стан та перспективи розвитку

валових зборів та врожайності гречки свідчать про відсутність єдиної державної політики щодо забезпечення населення України основними видами круп. Так, наприклад, з 2000 по 2015 рр. коливання площ посівів гречки в Україні становили від 127,7 тис. га (2015 р.) до 310,1 тис. га (2007 р.), а виробництво її коливається з 128 тис. т (2015 р.) до 217,4 тис. т (2007 р.) Однак в останні роки пропозиція на крупу на українському ринку падає і скорочуються посівні площі. Так, у 2016 році посівні площі під гречкою становили 153,8 тис. га, тоді як на 2017 рік заплановані площі становлять 145,3 тис. га, що на 5,5 % менше.

Світові обсяги імпорту та експорту гречаної крупы змінюються з року в рік. Вітчизняний ринок круп найменше залежить від імпорту, об'єми якого незначні. В основному є попит на крупу швидкого приготування. Станом на 2016 рік в Україну імпортовано 3613 т цієї культури, а експортовано – 493 т (Білорусь, Грузія, Молдова, Вірменія та Німеччина). Беручи до уваги складну соціально-економічну ситуацію зернових круп'яних культур на вітчизняному продовольчому ринку, гречка їстівна користувалася підвищеним попитом, що при очікуваному зростанні закупівельних цін за умов дотримання технології вирощування зробило її однією з прибутковіших культур у світовому агробізнесі.

При середньорічній нормі споживання круп в Україні 9 кг/людину і загальній потребі 380–390 тис. т у 2016 році було вироблено лише 6,7 кг/людину, в тому числі, кг: рису – 1,4 (22 %), гречки – 1,6 (24 %), бобових – 1,0 (15 %), вівсянки – 0,1 (2 %), пшона – 0,2 (3 %), інших круп – 2,4 (34 %).

Важлива роль у підвищенні ефективності виробництва зерна круп'яних культур належить селекції. На сьогодні до Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні занесено 19 сортів гречки їстівної, з яких 17 вітчизняних сортів та 2 іноземних. Провідними селекційними установами з вирощування сортів цієї культури є: Національний науковий центр «Інститут землеробства Національної академії аграрних наук України», Подільський державний аграрно-технічний університет та Товариство з обмеженою відповідальністю Науково-виробниче мале підприємство «Антарія».

УДК 631.544.4(492)

Сучкова Ж. Е., Бабич У. Д., Сиплива Н. О.

Український інститут експертизи сортів рослин, вул. Генерала Родимцева, 15, м. Київ, 03041, Україна, e-mail: suchkovaj@meta.ua

ТЕПЛИЧНЕ ВИРОЩУВАННЯ ОВОЧЕВИХ ТА ДЕКОРАТИВНИХ КУЛЬТУР У НІДЕРЛАНДАХ

Все більшої популярності набуває вирощування овочевих та квіткових культур в умовах захищеного ґрунту. Адже особливі умови клімату дозволяють забезпечувати високу рентабельність вирощування сільськогосподарських культур. Вирощування овочевих та декоративних

Світові рослинні ресурси: стан та перспективи розвитку